

ספירת העמר – בלב או בפה¹?

Counting Aloud?

(1) ויקרא כג, ט-כב

(ט) וידבר ה' אל-משה לאמר: (י) דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם כִּי-תבאו אל-הארץ אשר אני נתן לָכֶם וקצרתם את-קצירה והבאתם את-עמר ראשית קצירכם אל-הכהן: (יא) **והניף את-העמר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן:** (יב) ועשיתם ביום הניפכם את-העמר כבש תמים בן-שנתו לעלה לה': (יג) ומנחתו שני עשרונים סלת בלולה בשמן אשה לה' ריח ניחח ונסכה יין רביעת ההין: (יד) ולחם וקלי וברמל לא תאכלו עד-עצם היום הזה עד הביאכם את-קרבן אלהיכם חקת עולם לדדתיכם בכל מושבתיכם: (טו) **וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את-עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה:** (טז) עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום **והקרבתם מנחה חדשה לה':** (יז) ממו שבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני עשרונים סלת תהיינה חמץ תאפינה בפורים לה': (יח) והקרבתם על-הלחם שבעת כבשים תמימם בני שנה ופר בן-בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה לה' ומנחתם ונספיהם אשה ריח-ניחח לה': (יט) ועשיתם שעיר-עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים: (כ) והניף הכהן אותם על לחם הבכרים תנופה לפני ה' על-שני כבשים קדש יהיו לה' לכהן: (כא) **וקראתם בעצם היום הזה מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל-מושבתיכם לדדתיכם:** (כב) ובקצרכם את-קציר ארצכם לא-תכלה פאת שדה בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני ה' אלהיכם:

(2) ספרא ויקרא כ"ג

וספרתם לכם - כל אחד ואחד.

(3) דברים טז, ט-יב

(ט) **שבעה שבעת תספור-לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבעות:** (י) **ועשית חג שבעות לה'** אלהיך מסת נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך ה' אלהיך: (יא) ושמחת לפני ה' אלהיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם: (יב) **וזכרת כי-עבד היית במצרים ושמרת ועשית את-החקים האלה:**

(4) ספרי דברים ט"ז

שבעה שבועות תספור לך – בבית דין. ומנין לכל אחד ואחד? תלמוד לומר: וספרתם לכם, כל אחד ואחד.

(5) ויקרא כה:ח

וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה:

(6) ויקרא טו, יג

וכי-טהר הזב מזובו **וספור** לו שבעת ימים לטהרתו וכבס בגדיו ורחץ בשורו במים חיים וטהר:

(7) ויקרא טו, כח

ואם-טהרה מזובה **וספרה** לה שבעת ימים ואחר תטהר:

¹ With thanks to Prof. David Henshke, whose research forms the basis of this *shiur*

(8) ר' דוד צבי הופמן ויקרא כ"ג

וספרתם לכם – בא ללמד, לפי הספרא ומנחות ס"ה: "שתהא ספירה לכל אחד ואחד", ואילו ביובל נאמר בלשון יחיד: וספרת לך, משום ששם, כפי שמסבירים בתוספות, נצטווה ביתהדין לספור. גם בזב ובזבה נאמר: וספר לו... וספרה לה וגו'. התוספות בכתובות ע"ב. מקשין, מה טעם אין הזבה מברכת, ומסופקים (במנחות, שם), אם בית-דין מברך בספירת היובל. לי נראה, כי ביובל אין צורך לברך. כי לפי פשוטו של מקרא אין פירוש וספרתם ספירה בפה אלא חישוב בחשבון, כמו בזב וזבה. רק מפי הקבלה שמענו, שכאן בספירת העומר יספרו באמירת פה מדוייקת, מה שאין כן, כמובן, ביובל; מאותו טעם עצמו אין ברכה בזבה. המצוה לספור מיום חג הפסח עד יום חג השבועות מלמדת אותנו – לפי ביאורו של הירש – שהחירות שהשגנו בפסח אינה מטרה לעצמה, אלא אמצעי לרכישת קנין נעלה מזה. כי לי בני ישראל עבדים... אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים – אומרת וחוזרת ואומרת התורה. ההשתעבדות הזאת לה' וקבלת עבודת ה' באו בחג השבועות בשעת מתן התורה בסיני. ומצוה היא לספור שבע שבתות, היינו שבעה שבועות, שנתקדשו על-ידי השבת שבתוכם. בעוד שהטמאים מתכוננים במשך שבעה ימים לטהר את עצמם, יעברו על עם ישראל שבע שבתות, כל אחת עם ששת ימי העבודה שלה, בהם יתכוננו לקבלת התורה.

(9) ספרי דברים ט"ז

מהחל חרמש בקמה. יכול יקצור ויספור ויביא כל זמן שירצה? תלמוד לומר: שבע שבתות תמימות תהיינה. אימתי הן תמימות? משאתה מתחיל מבערב. יכול יקצור בלילה ויספור בלילה? תלמוד לומר: מיום הביאכם את עומר התנופה. יכול יקצור ביום ויספור ביום ויביא ביום? תלמוד לומר: שבע שבתות תמימות תהיינה. אימתי הם תמימות? משאתה מתחיל מבערב. יכול יקצור ביום ויספור בלילה ויביא בלילה? תלמוד לומר: מיום הביאכם תספרו, אין הבאה אלא ביום. הא באיזה צד? קצירה וספירה בלילה והבאה ביום.

(10) משנה כתב יד קאופמן מגילה ב'

כָּל הַלֵּילָה כְּשֶׁר לְקַצֵּרְתָּ הָעוֹמֵר, וְלִהְיוֹתֶיךָ חֲלָבִים וְאֵיבָרִים.
זֶה הַכֶּלֶל: דָּבַר שְׂמֵצוֹתָו בְּיוֹם, כְּשֶׁר כָּל הַיּוֹם, וְדָבַר שְׂמֵצוֹתָו בַּלַּיְלָה, כְּשֶׁר כָּל הַלַּיְלָה.

(11) ראש השנה ה'ע"א

אמר רבא אטו עצרת יומי מנינן שבועי לא מנינן והאמר מר מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי

(12) מנחות סו.

אמר אביי: מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי.
רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי.
אמימר מני יומי ולא מני שבועי, אמר: זכר למקדש הוא.

(13) תוספתא ערכין א:ד.

עצרת פעמים שחל להיות בחמשה ובששה ובשבעה לא פחות ולא יותר.
ר' יהודה אומר חל להיות בחמשה סימן רע לעולם בששה סימן בינוני בשבעה סימן יפה לעולם.

(14) אבן עזרא ויקרא כ"ג:א

והנה ארמוז לך סוד אחר, שכל המועדים תלויים ביום ידוע מהחדש, ולא נאמר בחג השבועות מספר, בעבור הספירה שהיא מצוה.

(15) מגילה ג:ה

בְּעֶצְרָת, שְׁבַעַת שְׁבָעוֹת

(16) תוספתא מגילה ג:ה

בעצרת, שבעה שבועות ויש אומ', בחדש השלישי.

(17) שר"ת הריב"ש סימן צו

ומ"מ למדנו, שאין הכרח להיות חמשים יום לעומר, שתלה בו הכתוב חג שבועי, שיהיה ביום שנתנה בו תורה לא פחות ולא יותר. אלא, שעתה לפי חשבוננו, שניסן מלא ואייר חסר, יבא כן לעולם, שהחמשים כלים ו' בסיון